

На основу члана 186. став 1. Закона о здравственој заштити („Службени гласник РС”, бр. 107/05) и 72/09 – др. закон),

Министар здравља доноси

ПРАВИЛНИК

о специјализацијама и ужим специјализацијама здравствених радника и здравствених сарадника

I. УВОДНА ОДРЕДБА

Члан 1.

Овим правилником утврђују се врсте, трајање и садржина специјализација и ужих специјализација, програми обављања специјализација, односно ужих специјализација, начин обављања специјалистичког стажа и полагање специјалистичког испита, састав и рад испитних комисија, услови које морају испуњавати здравствене установе и приватна пракса за обављање специјалистичког стажа, услови и начин признавања временаведеног на раду као дела специјалистичког стажа, као и образац индекса и дипломе о положеном специјалистичком испиту, односно положеном испиту из уже специјализације.

II. ВРСТЕ И ТРАЈАЊЕ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА И УЖИХ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА

1. Врсте и трајање специјализације

Члан 2.

Доктори медицине могу се специјализовати у следећим гранама медицине, односно областима здравствене заштите:

- 1) интерна медицина;
- 2) пулмологија;
- 3) ендокринологија;
- 4) кардиологија;
- 5) нефрологија;
- 6) алергологија и клиничка имунологија;

- 7) реуматологија;
- 8) гастроентерологија;
- 9) хематологија;
- 10) геријатрија;
- 11) инфектологија;
- 12) педијатрија;
- 13) неурологија;
- 14) психијатрија;
- 15) дечја неурологија;
- 16) дечја и адолесцентна психијатрија;
- 17) општа хирургија;
- 18) абдоминална хирургија;
- 19) васкуларна хирургија;
- 20) грудна хирургија;
- 21) ортопедска хирургија и трауматологија;
- 22) дечја хирургија;
- 23) неурохирургија;
- 24) пластична, реконструктивна и естетска хирургија;
- 25) максилнофацијална хирургија;
- 26) анестезиологија, реаниматологија и интензивна терапија;
- 27) урологија;
- 28) кардиохирургија;
- 29) гинекологија и акушерство;

- 30) оториноларингологија;
- 31) офталмологија;
- 32) дерматовенерологија;
- 33) физикална медицина и рехабилитација;
- 34) радијациона онкологија;
- 35) радиологија;
- 36) нуклеарна медицина;
- 37) патологија;
- 38) судска медицина;
- 39) хигијена;
- 40) епидемиологија;
- 41) медицинска микробиологија;
- 42) социјална медицина;
- 43) медицина рада;
- 44) општа медицина;
- 45) клиничка биохемија;
- 46) клиничка фармакологија;
- 47) имунологија;
- 48) ургентна медицина;
- 49) лабораторијска медицина;
- 50) спортска медицина;
- 51) трансфузијска медицина;
- 52) ваздухопловна медицина.

Специјализације из става 1. овог члана трају од три до шест година, и то:

- а) специјализације из тач. 40), 42) и 52) – три године;
- б) специјализације из тач. 10), 15), 30), 32), 36), 38), 39), 43), 44), 45), 46), 47), 50) и 51) – четири године;
- в) специјализације из тач. 1)-9), 11) –14), 16), 24), 25), 26), 29), 33), 34), 35), 37), 41), 47), 48) и 49) – пет година;
- г) специјализације из тач. 17) –23), 27) и 28) – шест година.

Члан 3.

Доктори стоматологије могу се специјализовати у следећим гранама медицине, односно областима здравствене заштите:

- 1) превентивна и дечја стоматологија;
- 2) болести зуба и ендодонција;
- 3) стоматолошка протетика;
- 4) парадонтологија и орална медицина;
- 5) ортопедија вилица;
- 6) орална хирургија;
- 7) максилофацијална хирургија.

Специјализације из става 1. овог члана трају од три до пет година и то:

- а) специјализације из тач. 1) – 6) – три године;
- б) специјализација из тачке 7) – пет година.

Члан 4.

Дипломирани фармацеути могу се специјализовати у следећим гранама фармације, односно областима здравствене заштите:

- 1) клиничка фармација;
- 2) медицинска биохемија;

- 3) токсиколошка хемија;
- 4) санитарна хемија;
- 5) испитивање и контрола лекова;
- 6) фармако терапија;
- 7) фармацеутска технологија;
- 8) контрола и примена лековитих биљака;
- 9) социјална фармација.

Специјализације из става 1. овог члана трају од две до четири године, и то:

- а) специјализација из тачке 2) – четири године;
- б) специјализације из тач. 3), 4), 5) и 6) – три године;
- в) специјализације из тач. 1), 7), 8) и 9) – две године.

Члан 5.

Дипломирани фармацеути – медицински биохемичари могу се специјализовати у следећим гранама фармације, односно областима здравствене заштите:

- 1) медицинска биохемија;
- 2) фармакотерапија;
- 3) санитарна хемија;
- 4) токсиколошка хемија.

Специјализације из става 1. овог члана трају од три до четири године, и то:

- а) специјализација из тачке 1) – четири године;
- б) специјализације из тач. 2), 3) и 4) – три године.

Члан 6.

Здравствени сарадници могу се, у зависности од завршеног факултета, специјализовати у следећим областима здравствене заштите и то:

- 1) здравствена статистика и информатика – ако су завршили природно-математички факултет, економски факултет и факултет организационих наука;
- 2) здравствена економика – ако су завршили економски факултет;
- 3) здравствено право – ако су завршили правни факултет;
- 4) медицинска психологија – ако су завршили филозофски факултет (дипломирани филозоф).

Специјализације из става 1. овог члана трају три године.

2. Врсте и трајање ужих специјализација

Члан 7.

Доктори медицине специјалисти могу се у зависности од специјалности, специјализовати из следећих ужих специјалистичких грана и области здравствене заштите, и то:

- 1) аудиологија – ако имају специјализацију из области оториноларингологије;
- 2) лабораторијска техника за изучавање протеина – ако имају специјализацију из клиничке биохемије;
- 3) молекуларно биолошка и имунохемијска дијагностика – ако имају специјализацију из клиничке биохемије;
- 4) клиничко биохемијска реуматологија – ако имају специјализацију из клиничке биохемије;
- 5) лабораторијска дијагностика у онкологији – ако имају специјализацију из клиничке биохемије;
- 6) лабораторијска ендокринологија – ако имају специјализацију из клиничке биохемије;
- 7) лабораторијска геријатрија – ако имају специјализацију из клиничке биохемије;
- 8) професионална токсикологија – ако имају специјализацију из медицине рада, хигијене и интерне медицине;
- 9) клиничка токсикологија – ако имају специјализацију из интерне медицине, педијатрије, инфектологије, фармакологије, неурологије, психијатрије, клиничке физиологије и медицине рада;

- 10) оцењивање радне способности ако имају специјализацију из медицине рада, опште медицине, интерне медицине и пулмологије;
- 11) радиолошка заштита ако имају специјализацију из медицине рада, хигијене, епидемиологије, радиологије и нуклеарне медицине;
- 12) фертилитет и стерилитет – ако имају специјализацију из гинекологије и акушерства;
- 13) фонијатрија – ако имају специјализацију из оториноларингологије;
- 14) дерматовенеролошка микологија – ако имају специјализацију из дерматовенерологије;
- 15) ангиологија – ако имају специјализацију из интерне медицине, неурологије, опште медицине, физикалне медицине, дерматовенерологије, радиологије и специјализацију једне од хируршких грана;
- 16) медицинска паразитологија и микологија – ако имају специјализацију из микробиологије са паразитологијом и медицинске микробиологије;
- 17) вирусологија – ако имају специјализацију из микробиологије са паразитологијом;
- 18) бактериологија – ако имају специјализацију из микробиологије са паразитологијом;
- 19) школска превентивна медицина – ако имају специјализацију из педијатрије, опште медицине и хигијене;
- 20) дијетотерапија – ако имају специјализацију из хигијене, интерне медицине, педијатрије, анестезиологије са реаниматологијом, гастроентерологије, медицине спорта и опште медицине;
- 21) медицинска екологија – ако имају специјализацију из хигијене, медицине рада, опште медицине и клиничке фармакологије;
- 22) клиничка генетика ако имају специјализацију из једне од грана медицине;
- 23) епидемиологија хроничних незаразних болести – ако имају специјализацију из епидемиологије, хигијене, социјалне медицине, медицине рада, опште медицине и инфективних болести;
- 24) епидемиологија заразних болести – ако имају специјализацију из епидемиологије, хигијене, социјалне медицине, медицине рада, опште медицине и инфективних болести;

- 25) здравствено васпитање – ако имају специјализацију из опште медицине и свих превентивних грана медицине;
- 26) неонатологија – ако имају специјализацију из педијатрије;
- 27) баромедицина – ако имају специјализацију из било које гране медицине осим социјалне медицине, хигијене и епидемиологије;
- 28) балнеоклиматологија – ако имају специјализацију из било које гране медицине осим социјалне медицине;
- 29) клиничка трансфузиологија – ако имају специјализацију из једне од грана медицине;
- 30) судска психијатрија – ако имају специјализацију из психијатрије;
- 31) болести зависности – ако имају специјализацију из једне од грана медицине;
- 32) перинатологија – ако имају специјализацију из гинекологије и акушерства;
- 33) дечја физијатрија – ако имају специјализацију из физикалне медицине и рехабилитације;
- 34) медицинска информатика – ако имају специјализацију из једне од грана медицине;
- 35) клиничка неурофизиологија са епилептологијом – ако имају специјализацију из психијатрије, дечје психијатрије, неурологије, дечје неурологије и педијатрије;
- 36) клиничка фармакологија – фармакотерапија – ако имају специјализацију из клиничке фармакологије, анестезиологије са реаниматологијом, неурологије и психијатрије;
- 37) саобраћајна медицина – ако имају специјализацију из медицине рада, хигијене, социјалне медицине, епидемиологије и статистике;
- 38) неурорадиологија – ако имају специјализацију из радиологије;
- 39) интервентна радиологија – ако имају специјализацију из радиологије;
- 40) дигестивна радиологија – ако имају специјализацију из радиологије;
- 41) дечја ортопедија – ако имају специјализацију из дечје хирургије и ортопедије;
- 42) дечја урологија – ако имају специјализацију из дечје хирургије и урологије;

43) медицинска цитологија – ако имају специјализацију из патологије;

44) клиничка патологија – ако имају специјализацију из патологије.

Уже специјализације из става 1. овог члана трају од 12 до 24 месеца, и то:

а) специјализације из тач. 1)–10), 12)–14), 17–35), 43) и 44) – 12 месеци;

б) специјализације из тач. 15), 16) и 36) – 18 месеци;

в) специјализације из тач. 11), 37)–42) – 24 месеца.

Члан 8.

Дипломирани фармацеути – специјалисти могу се у зависности од специјалности, специјализовати из следећих ужих специјалистичких грана и области здравствене заштите, и то:

1) клиничка имунохемија – дипломирани фармацеути – специјалисти;

2) клиничка ензимологија – дипломирани фармацеути – специјалисти;

3) лабораторијска ендокринологија – дипломирани фармацеути – специјалисти.

Уже специјализације из става 2. овог члана трају 12 месеци.

III. ПРОГРАМИ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА И УЖИХ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА

Члан 9.

Специјализације, односно уже специјализације обављају се по програмима којима је утврђен, обим, садржај и план спровођења теоријске и практичне наставе и практичног стручног рада, као и знања и вештине које се стичу.

Програми специјализација и ужих специјализација из става 1. овог члана одштампани су уз овај правилник и чине његов саставни део.

IV. НАЧИН ОБАВЉАЊА СПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ СТАЖА И ПОЛАГАЊЕ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ ИСПИТА, САСТАВ И РАД ИСПИТНИХ КОМИСИЈА, ОБРАЗАЦ ИНДЕКСА И ДИПЛОМЕ

Члан 10.

Здравствени радници и здравствени сарадници по добијању решења министра здравља о давању сагласности на одобрену специјализацију, односно ужу

специјализацију, започињу обављање специјалистичког стажа даном уписа на одговарајући факултет здравствене струке (у даљем тексту: факултет).

Именовање ментора врше факултети по критеријумима које утврди научно-наставно веће факултета.

Члан 11.

Специјалистички стаж из специјализације, односно уже специјализације обавља се на одговарајућем факултету, здравственој установи и приватној пракси које испуњавају услове утврђене овим правилником.

Члан 12.

О обављању специјалистичког стажа и специјализације, односно уже специјализације, води се специјалистичка књижица индекс на Обрасцу 1 који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 13.

По завршеном специјалистичком стажу подноси се пријава одговарајућем факултету за полагање специјалистичког, односно ужег специјалистичког испита (у даљем тексту: испит).

Уз пријаву из става 1. овог члана подноси се и специјалистичка књижица индекс.

Члан 14.

Специјалистички испит састоји се из четири дела, и то:

- 1) теста;
- 2) специјалистичког рада;
- 3) практичног дела;
- 4) усменог испита.

Коначна оцена за специјалистички испит формира се на основу сва четири дела испита.

Члан 15.

Садржај специјалистичког испита је следећи:

1) Тест садржи најмање 15 а највише 20 питања из свих грана медицине, односно области здравствене заштите.

У тесту морају бити заступљене све гране медицине, односно области здравствене заштите у оквиру те специјализације (банка тест питања).

Поступак тестирања специјалистичког дела испита утврђује факултет.

Специјализант мора тачно одговорити на најмање 60% питања у тесту да би био оцењен позитивно.

Положен тест је услов наставка специјалистичког испита.

2) Специјалистички рад мора бити објављен или прихваћен за штампу у научном и стручном часопису са рецензијом, а за превентивне гране мора бити прихваћен рад за презентацију на скупу са рецензијом.

3) Практични део испита специјализант полаже на дан полагања усменог испита.

4) Усмени испит – чланови комисије појединачно оцењују одговоре кандидата на свако постављено питање, оценама од пет до десет.

Сматра се да је кандидат положио усмени испит ако је на испиту остварио просечну оцену најмање шест.

Изузетно усмени део испита пред испитном комисијом може се одржати најкасније два дана по обављеном практичном делу испита.

Члан 16.

Специјалистички испит из специјализације, односно уже специјализације полаже се пред испитном комисијом, која се образује на факултетима здравствене струке.

Испитна комисија се састоји од председника, најмање два члана и одговарајућег броја заменика.

Председник и најмање један члан комисије морају бити наставници факултета.

Испитне комисије образују се за сваку врсту специјализације, односно уже специјализације.

Испит се може одржати само пред испитном комисијом у пуном саставу.

Члан 17.

Специјализант, после стицања услова за полагање испита, обавезан је да приступи полагању испита у року од шест месеци.

Члан 18.

Здравственом раднику и здравственом сараднику коме је, у складу са прописом, којим се уређује област рада, утврђено мировање радног односа, рок за испуњавање услова за полагање испита продужава се за утврђени период мировања радног односа и то у следећим случајевима:

- 1) одласка на одслужење, односно дослужење војног рока;
- 2) упућивања на рад у иностранство од стране послодавца или у оквиру међународно-техничке или просветно-културне сарадње, дипломатска, конзуларна и друга представништва;
- 3) избора, односно именованја на функцију у државном органу, синдикату, политичкој организацији или на другу јавну функцију чије вршење захтева да привремено престане даљи рад код послодавца.

Здравственом раднику и здравственом сараднику из става 1. тачка 2) овог члана, рок за испуњавање услова за полагање испита продужава се за утврђени период мировања радног односа.

Ако здравствени радник и здравствени сарадник из оправданих разлога утврђених законом (боловање дуже од шест месеци, трудноћа, компликације у вези са одржавањем трудноће, породилско одсуство и одсуство ради неге детета), није стекао услове за полагање испита, у складу са овим правилником, рок за стицање услова за полагање испита продужава се за период за који су трајали наведени разлози.

Члан 19.

По завршеном специјалистичком испиту испитна комисија оцењује здравственог радника, односно здравственог сарадника оценом „одличан”, „врло добар”, „добар” или „није положио”.

Члан 20.

Здравствени радник, односно здравствени сарадник који не положи испит може да полага испит у року који не може бити краћи од шест месеци, од дана полагања испита.

Члан 21.

Здравственом раднику, односно здравственом сараднику који је положио специјалистички испит издаје се диплома о стеченом стручном називу специјалисте на Обрасцу 2, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Здравственом раднику, који је положио специјалистички испит из уже специјализације издаје се диплома о стеченом стручном називу специјалисте уже специјализације на Обрасцу 3, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

V. УСЛОВИ КОЈЕ МОРАЈУ ИСПУЊАВАТИ ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ И ПРИВАТНА ПРАКСА ЗА ОБАВЉАЊЕ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ СТАЖА

Члан 22.

Специјалистички стаж из специјализације, односно уже специјализације може се обављати у здравственој установи која поред прописаних услова за обављање здравствене делатности испуњава и следеће услове:

- 1) да има најмање једног специјалисту из одговарајуће специјалности, односно уже специјалности са пет година рада после положеног стручног испита;
- 2) да има и да спроводи план стручног усавршавања;
- 3) да има стручну библиотеку и да је претплаћена на добијање научних и стручних публикација, односно часописа;
- 4) да на једног специјалисту из тачке 1. овог става нема више од два здравствена радника, односно два здравствена сарадника који се већ налазе на специјализацији.

Специјалистички стаж из уже специјализације може се обављати на клиници и другој здравственој установи, односно организационој јединици здравствене установе која испуњава прописане услове за клинику.

Специјалистички стаж из уже специјализације може се по упуту одговарајућег факултета обављати и у здравственој установи из става 1. овог члана.

VI. УСЛОВИ И НАЧИН ПРИЗНАВАЊА СПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ СТАЖА

Члан 23.

Здравственом раднику који је пре одобрења специјализације провео на раду одређено време у здравственој установи, Министарство здравља може, на његов захтев и на предлог факултета, признати то време у специјалистички стаж под следећим условима:

- 1) ако здравствена установа у којој је провео на раду одређено време пре одобрења специјализације испуњава услове из члана 22. овог правилника;
- 2) ако стручно медицински поступци и садржај здравствене заштите које је обављао у здравственој установи одговарају или су исти са садржајима и поступцима предвиђеним програмом специјализације за одређену специјализацију;
- 3) ако специјализација траје четири и више година, односно за докторе стоматологије ако специјализација траје три и више година.

Члан 24.

Здравствени радници и здравствени сарадници, који су до дана ступања на снагу овог правилника, започели обављање специјалистичког стажа, односно ужег специјалистичког стажа, обавиће специјалистички стаж, односно ужи специјалистички стаж у целости према досадашњим прописима, с тим што ће испит полагати на начин и под условима предвиђеним овим правилником.

Члан 25.

Здравствени радници који су започели, односно који су стекли звање специјалисте по досадашњим прописима, могу се уже специјализовати по прописима који су важили до дана ступања на снагу овог правилника.

Члан 26.

Ступањем на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о специјализацијама и ужим специјализацијама здравствених радника и здравствених сарадника („Службени гласник РС”, бр. 111/93, 46/97, 33/00, 44/00, 27/04 и 36/04).

Члан 27.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број 110-00-320/2009-02

У Београду, 1. јула 2010. године

Министар,

проф. др Томица Милосављевић, с.р.

Образац број 1 **Специјалистичка књижица индекс** се налази у прилогу са десне стране.

Образац број 2 **Диплома о стеченом стручном називу специјалисте** се налази у прилогу са десне стране.

Образац број 3 **Диплома о стеченом стручном називу специјалисте уже специјализације** се налази у прилогу са десне стране.

Прилог број 1 **Програми специјализација и ужих специјализација за специјалности у медицини** се налази у прилогу са десне стране.

Прилог број 2 **Програми специјализација за специјалности у стоматологији** се налази у прилогу са десне стране.

Прилог број 3 **Програми специјализација за специјалности у фармацији** се налази у прилогу са десне стране.

Прилог број 4 **Програми специјализација за специјалности из којих се специјализују здравствени сарадници** се налази у прилогу са десне стране.

Прилог број 5 **Програм специјализација за уже специјализације** се налази у прилогу са десне стране.